

BARCELONA 29 DE NOVEMBRE DE 1891.

A PROPÓSIT DE LA HUELGA DE MANLLEU

Es sabut que ja fa unas quantas setmanas están en vaga voluntaria tots los treballadors de las fábricas de Manlleu. No es nostre intent explicar la causa de la *huelga*, ni discutir aquí los medis de terminarla. L' autoritat superior de la Provincia hi ha intervingut, resultant del tot infructuosa la sua mediació. Los fabricantes volen fer proba dels resultats de la *Unió* entre ells concordada per defensar sos drets mes elementals, y los obrers, cada dia mes excitats per la propaganda anárquica, no volen cedir en sas pretensions. Per mes que ells en sas reunions volen ocultarho, los socors que reben son insuficients per lo manteniment de las familias, y en la ciutat de Vich y en tota la Plana no 's veuen mes que collas de donas y noys que van á captar. Los homens entre-tant s' escalfan de cascós en los cafés y tabernas de Manlleu, ohint y aplaudint discursos subversius y saturantse de la lectura de periódichs socialistas que per allí corren en gran abundancia.

En aquella vila s' hi sent avuy un llenguatge impregnat de anarquisme; los obrers cap-calents s' han imposat á la majoria que tal volta

se inclinaria á solucions mes racionales; y l' alcalde, que es un cafeter, oblidant las nocions rudimentarias de bon govern, no fa cumplir cap disposició de policia, y 'ls cafés y tabernas se tancan quan volen, y en cada reunió de obrers se permet que la nota anárquica vage accentuantse més y més, fins al punt de que se 'ns ha dit que avuy diumenge, se tindrà un gran *meeting* en lo qual parlarán los mes caracterisats anarquistas vinguts de altres punts, com per exemple de Bilbao.

Tot açó no fem mes que referirho breument, per anar al nostre assumpto que no es precisament tractar de la *huelga*, la tercera que sofreix la vila de Manlleu en lo que va d' any.

Lo nostre objecte avuy es fer á las autoritats, y en especial á las militars, la següent pregunta: ¿creuen que, dada la excitació produhida per las predicacions anárquicas, y 'l malestar que sempre porta la miseria, está suficientement amparat l' orde social ab la dotzena de guardia civils que actualment hi ha en la vila de Manlleu?

Nosaltres creyém que la *huelga* terminará sense cap incident desagable; nos consta que la majoria dels treballadors no ha perdut encara 'l bon sentit d' orde, á pesar de las im-posicions anárquicas; pero la veritat es que una massa d' obrers com la que avuy está en vaga en las voras del Ter, es un combustible

fácil d' encéndres; y á vegadas una petita guspira basta per una tremenda conflagració. ¿Qué farien los guardia-civils de Manlleu devant d' un tumulto popular? Un nombre respectable de forsa pública precisament es lo medi mes segur per prevenir graves conflictes y evitar incidents desagradables.

Francament nosaltres no sabém compendre aqueixa indiferencia de las autoritats militars, y aqueix total abandono de una comarca tan important com la Plana de Vich. A qué obeeix aqueix sistema ja rutinari de tenir tota la tropa concentrada en la capital?

Nosaltres som per convicció enemichs del militarisme; en lo nostre programa regionalista queda reduhit lo servey militar á una proporció que sería molt poch onerosa pel pays; pero ja que, segons diuen los polítichs centralistas, es necessari un gran contingent d' exércit, al menos que de aqueix mal necessari ne trague 'l pays lo be que te dret á esperarne.

¿Per qué no ha d' haverhi constantment acantonat á Vich un regiment d' infanteria y un bon esquadró de cavalleria? ¿Per qué s' ha de abandonar la Remunta de Conanglell, y no 's destina aquell lloch exprés pera camp permanent d' instrucció de reclutas? Las maniobras! ¿Quina invenció mes tonta aquesta de fer cada any una passejada y un simulacre inútils, uns quants batallons que ni 's foguejan ni tan sols tenen temps de dexar en lo camp la fortor de quartel! La verdadera maniobra, lo millor sistema per tenir bons soldats (si es possible tenir soldats ab dos anys de servey) ó á lo menos per evitar los desastrosos efectes de la educació quartelaria, sería precisament tenir als soldats fora de la capital, ahont s' enervan y se vician. Vich, Olot, Berga y altres punts consemblants, eran abans los verdaders *sanatoris* de la tropa; y nosaltres recordám perfectament que arribavan los soldats á Vich, flachs y descolorits, y al cap d' un mes donava gust véurels formar en lo Prat de la Riera.

En ciutats subalternas, y no en la capital, es possible fer del servey militar una bona es-

cola de ciutadans, que axís y no d' altra manera compreném nosaltres los exércits permanents; en ciutats subalternas es hont l' oficial pot decorosament viure ab sa paga, y 'l soldat respirar una atmósfera mes sana per conservar los bons hàbits de familia, y en fi, que la equitat reclama que 's distribuesca la forsa pública en la nació de tal manera, que responga als fins de la sua institució, y molt mes ara que, si no hi ha conspiradors polítichs, no faltan en cambi temors fundats de trastorns socials.

Podriam allargarnos aquí en altre orde de consideracions, pero basta lo indicat per probar la necessitat de que 'l ram militar pense sériament en l' assumpto. Desde luego s' imposa la necessitat de tenir un bon destacament en la Plana de Vich, en vista de la freqüencia de las *huelgas* de la conca del Ter y de la preponderancia que á Manlleu, per circunstancias especiales, van prenent los elements anárquichs. La tropa hi es necessaria, no perque hi hage escenas com la de Fourmies; sino per evitarlas, salvaguardant la seguretat y la llibertat del ciutadà pacífich. Axís ho enteném y axís ho esposám, ab franquesa, á la consideració del públich y de las corresponents autoritats, esperant que la premsa sensata farà seva y apoyará aquesta moció.

J. COLLELL, PBRE.

EN HONOR DEL MESTRE GUIMERÁ

La premsa de Madrid ha anat aquests dias plena d' articles esbombant lo sorollós triomf conquerit entre lo mes granat del poble madrileny per la tragedia *Mar y Cel*, obra superior del geni de nostre dramaturg N' Angel Guimerá.

En la impossibilitat de dedicar avuy á aquest assumpto l' espay que caldria, preferim dexarho pel nombre vinent, limitantnos á enviar la enhorabona de LA VEU DE CATALUNYA al gran poeta y amich estimadíssim que

próximament vindrà á portar á sa pàtria Catalunya lo feix de palmas y llors que en terra estranya acaba de guanyar per ella.

LA REDACCIÓ.

LA VISITA DEL «CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA»

AL MUSEU ARQUEOLÒGICH DE VICH

Ab gust agafém la ploma per escriure de la visita que feu lo *Centre Excursionista de Catalunya* al Museu Artístich-Arqueològich de la ciutat de Vich. Perque encara dura en nosaltres l' esclat d' entusiasme que 'ns produí tanta riquesa y l' escalf patriòtic de veure aplegada en un sol lloch tanta maravella artística catalana.

Era be de preveure. Allí ahont hi ha un Bisbe tan il·lustrat y tan y tan amant de Catalunya com es lo Excm. Sr. Morgades, y 's tracta de la rassa vigatana, rassa d' energies com ho comproba tota la historia catalana, no calia dptar de si havían de reeixir en be de sos elevats propòsits.

Es precis confessar que 'ns vegérem enganyats. Quan una cosa li es á un molt alabada, sembla com si son esperit, al anarla á veure, se receli d' ésser emportat per la corrent avassalladora de tanta laussonja y se reclogui en una fredosa calma. Així y tot, al trobarnos devant tresor de tanta válua rompérense los llassos que 'l cor empresonavan y á doll vessá l' entusiasme y regraciament pels qui tan alt posavan á nostra terra.

Com si lo *Centre Excursionista* ho presentís, desde que per lley de naturalesa havia vingut á crearse per fusió de las duas Associacions Excursionistas que abans existían, de una sola veu havia acordat que tan venturós acte devia celebrarse ab una excursió de verdadera importancia y que exa no podia ser altra que la del Museu Vicense.

Així ho feu. Lo diumenge, quinze del corrent, nos ajuntárem bon aplech de socis. Cert que may cap excursió havia estat tan nombrosa. Al arribar á la Estació fórem rebuts per un delegat del Sr. Bisbe y una escullida representació del element científich-literari de la capital ausonense, y al presentarnos devant Sa Exema., lo digníssim President del Centre Sr. Rubió y Lluch no pogué menos que donarli las gracias per sa coral rebuda, explicarli lo perquè de nostra preferent visita al Museu, lo vehementíssim desitx de visitar-lo que lo Centre tenia, y en nom d' eix darli la mes entusiasmada y afectuosa enhorabona per lo be que á Catalunya feya y que las arts ne reportavan.

Lo Sr. Bisbe ab aquella veu modesta que tan li es propia y tan be escau á persona com es ell de tant valer y ciencia, se gaudi de la visita, expressá son vehement desitx de l' enaltiment de nostra terra, quant poch en son concepte, era lo que havia fet per ella, quant quedava per recullir y quant podia fer lo Centre recorrent Catalunya per salvar no solsament son art, sino que també sos drets, sas costums, sas creencias, son sentiment religiós, son modo d' ésser que tanta grandesa en altre temps va darli y que sens dupte está

destinat algun dia, quan ben conegut sia, á retornarli sos esplendorosos días de renaxement y gloria.

Tot seguit va acompanyarnos á recórrer las salas que lo Museu guardan.

Ocupan exas juntament ab la Biblioteca, lo segon pis del Palau Episcopal en las quatre alas que donan al Claustre de la Seu. Nostre consoci lo Sr. Brunet y Bellet, li regalá espressament per la Biblioteca un preciós exemplar de la Biblia, del segle xv.

Descriure detalladament tot lo que en ditas salas vegérem, es cosa impossible, donada la naturalesa d' est treball. No cap sinó expressar la impressió profundíssima que va causarnos. Y exa, á tots los que formarem part de la excursió, fou de tal naturalesa, que prou llengua no tinguérem al retornar á casa per alabar esforços y perseverancia tan gran com representa, ni recort mes dols ha vingut á extasiar nostras ánimas desde aquell dia com lo del curt temps que passárem devant tant tresor de riquesa artística.

Sembla impossible com s' hagi pogut fer. En menos de dos anys, en molt menos, s' ha pogut crear un Museu com aquell. No hi falta res. Las edats prehistóricas, la ferreteria, la cerámica, la vidrieria, los texits y bordats, la paleografia, la escultura, la miniatura, la pintura y tot quant han produhit nostres segles medo-evals te allí representació deguda.

Quasi un no sap per ahont comensar, si ha de dir alguna cosa, per insignificant que siga. Hi ha exemplars, que difícilment se trobarían en altres Museus. Sobre tot, difícil seria veure aplegat un conjunt tan nombrós y remarcable com ho es lo de la sala destinada al art románich.

Es una revelació. Perduda per la inmensa catástrofe del imperi romá é invasió avassalladora de las rasses germánicas, tota escola artística, refeta una mica la calma, mercés al grandíós sentiment cristiá que á tot va dominarne, renaix un art enterament nou, ple de sentiment y fé, de benaurosa esperansa que dona vida al art catalá pictórich. Fins ara era perduda la vida lluminosa d' aquest, desde son naxement fins als sigles esplendorosos de darrers de la edat mitja, mes ab las troballas tan pacient com conciensudament fetas per los iniciadors del Museu, per nostra montanya catalana, y son aplech en aquellas salas, ve complert aquell sensible buyt y un se forma cabal y recte judici del modo de sentir y ésser d' aquella época y de com en ben curt temps se elevá á gloriosa altura.

¡Quin sentiment tan místich, quina fé, no revelan aquells retaules! Lo Salvador ó la Verge, al mitx, sols, omplenant tot lo centre, emportantse tota la mirada, irradiants en son magestuós trono: una faxa ressaltada en forma oval, com aureola que circunda tota la figura, y la separa de tot lo terrenal y extern; los símbols evangelistichs ó angels y arcangels voltant aquella y en lo restant del quadro miracles ó escenas de vida religiosa. ¡Y quinas figuras! tot en ellas es idealisat, l' art sent, busca l' esperit, lo segon es la forma; imatges primas, esbeltas, quasi sense proporcions corpóreas, de ulls grossos, oberts, com los ulls de la fe que tot ho abarcan, mirant al cel ó absorvint lo sentiment de Deu que naix de la escena que contemplan. Lo demás del quadro es pàlit, los colors escassos y poch vius.

¡Y que te d'estrany si tot ho reconcentraven en un interés únic!

Perque no es que no tinguessin idea de riquesa y luxu. Precisament composada als confins de la Galia Narbonense en lo mar Mediterráneo, centre allavoras de totas las civilisacions, fou la primera en rebre las ricas produccions d'Orient, y se 'n sadollá.

Lo Museu mateix de Vich te preuhadas mostres de exa influencia, díguinlo sino lo famosíssim frontal de las *Bruixas* de Sant Joan de las Abadesas, y díguinlo també lo textit que guardava lo cos de Sant Bernat Calbó y altres que n' hi ha, gallarda mostra tots de ornamentació oriental.

En dits retaules, donchs, s' hi veu tot lo esperit de una época, y 'l Museu al aplegarlos, dona mostra nova y palpable de ella.

D' aquell sentiment de una nova civilisació que 'l contacte entre diferents pobles va crearne, de la grandiositat de concepció que 'ns donaren nostras institucions lliures y 'l contínuo y exuberant comers d'Orient que arribarem quasi á dominar, esdevingué aquell nou art ojival, rich, enlayrat, ple també de fé, exuberant de vida que predominá en los últims segles de la edat mitja.

Una sala grandiosa del Museu de Vich dona mostra de tota aquella época; los retaules son nombrosos; richs en tota classe de detalls; la pintura hi pren gran vol; la ornamentació s' axampla; l' or y 'l color viu hi campejan. Quin estudi tan complert de tipos, entre ells lo de nostres comtes-reys ab sa cara llarga y expressiva, de indumentaria, de costums pot fershi! Hi abundan los códichs plens de miniatures, las capas pluvials algunas de riquíssimas, los vidres, la cerámica, los ferros, monedas, etc.

Després també hi ve lo Renaxement. Mes tant y tant podriam dir de tot, que no tenim pas temps ni lloch. Lo Centre Escursionista sabem que 'n farà una relació detallada; nosaltres no hem pogut fer mes que apuntar impresions y encara á corre cuyta y presas al vol. Lo Museu necessita moltes mes horas, pot ser días, de las que nosaltres hi estiguérem.

Las tres que hi passárem foren curtíssimas y ni tan sols nos donarem compte d' ellas. Altre día pensém anar á estudiar més detingudament tantas bellesas.

Després anarem á visitar lo temple romá en reconstrucció.

Acabat de dinar, y al despedirnos, lo Il·lm. Sr. Bisbe nos obsequiá ab esquisita galanteria y afectuositat en son Palau: tingué la delicadíssima idea de posar en lo centre de la taula un elegant ram de flors ostentant las quatre barras catalanas y l' escut de Sant Jordi.

Abans de terminar es impossible d'exaltar la ploma sens regraciari de tot cor y ab ánima plena al Exm. senyor Morgades y als coadjuvadors de tan magnífich Museu y especialment al senyors de Espona y Serra Campdelacreu, per haver dut á cap en tan curt temps una obra tan magna y que ha de servir molt pera 'l millor conexement de nostra historia y de tot lo que un día valguerem y fou gloria nostra. Deu vulla que per bé de Catalunya tinga molts y molts imitadors.

FRANCESC MASPONS Y LABRÓS.

NO 'S FA RES (*)

Als catalans d'avuy dia.

Ab profón sentiment dono en aquest article lo titol de «No 's fa res,» per ser lo lema mes apropiat y mes exacte, tractantse del moviment catalanista de Barcelona, Reus, y d' altres poblacions, ahont existexen societats de propaganda catalanista.

Verdaderament, es vergonyós veure l'estat de decadencia en que avuy nos trobém, ab tot y haverhi á centenars d' homens que 's titulan y passen per catalanistas; mes si hem de confessar la pura veritat, de cada centenar, sols ne resultarian de bons una dotzena, puix que axís se poden judicar per sas obras y fets.

¿Cóm volém que nostra bella parla sia coneguda y llegida, si la majoria de nostres companys li tancan la porta, rebutjantla, y van á enmanllevar la d' un altra terra que es forastera? ¡Y aquests se tenen per fills de Catalunya, y militan en lo camp del catalanisme! ¿Per ventura es una deshonra lo anunciar sos productes en nostra llengua catalana? No. May á cap fill lo deshonra fer us de la llengua de sa mare, mes sí podém dir que sols los catalans d' aytal modo obran, y lo pitjor es que molts d' aquests figuran en lo camp del catalanisme. Ara, dígueme: ¿cóm voléu que nostra bella parla fassi grans avensos, si los que tindrian de donar exemple la rebutjan?

Per altra part, ¿nostres literats no podrian publicar, ab la ajuda de las Academias de Ciencias y Bonas Lletres de Barcelona, un Diccioniari catalá? No!... mes val que lo temps que 's perdria en aquest important assumpto, s' emplee en la malehida política centralisadora, y veure si 's pot pujar á dalt del candelero (com vulgarment dihem), puix que ab la pura y noble causa del catalanisme no 's pot menjar turró; y avuy no 's busca altra cosa.

Y no es sols la llengua lo que 's troba en aquest estat de descuyt; tot va pel pedregar: si mirém á nostras fàbricas, la majoria no poden competir ab l'extranger per los grans impostos que se 'ls hi carregan á sobre; si 'ns mirém lo comers, ja fa temps que se li van tancant sas portas, y altre tant passa als agricultors; nostras lleys son esquexadas; si 'ns mirém nostres drets, ja fa temps que no son respectats, y tot es causa de nostra dexadesa, de nostre abandono y poca energia en fernos respectar, puix ja hi ha massa temps que se 'ns mal tracta y ja es hora de que doném senyals de vida y que aquests senyals sian fermes puntals y que no 's corquin, puix que si tenim de fer com fins avuy hem fet, val mes que 'ns quedém á nostras llars y dexém de titularnos catalanistas ó defensors de nostra pátria, puix que Catalunya no necessita que se la bescante dihent que som sos defensors y res se fassa per defensarla; necessita y vol á tots aquells que en sas venas

(*) D' un estimat company nostre de Reus, entusiasta partidari de las aspiracions catalanistas, hem rebut aquest article, que insertám ab gust, porque, treta la forma un xich cantelluda que li dona l'apassionament juvenívole de son autor, apunta de dret á un assumpto de no petit interés, del que es ja hora que tracte la premsa catalanista.

hi corre verdadera sanch catalana y no als que s'abrigan ab ella, ab lo sol fi de ferla servir de pantalla.

Si busquéu lo be que reportan los centres catalanistas á Catalunya, casi be podrém dir que cap, puix son contats sos fets de trascendencia en defensa de nostra pátria, y encara aquests han sigut portats á cap quan ja hem tingut lo funest cop á sobre, puix si tots estessen á l'aguayt en la defensa de nostres interessos morals y materials, segur que avuy no tindríam que plorar tantas pérduas y nostre exércit fora mes ferm y nombrós.

Convé, donchs, que tots nostres centres catalanistas, los literats y tots los verdaders amants de Catalunya, tots á la una, treballen y fassan propaganda de nostres ideals d'un modo infatigable fins arribar á posehir lo llegat per nostres antepassats, que es un bell pervindre per nostra desventurada y abandonada Pátria.

VICTOR FARGAS.

Reus, Novembre 1891.

MORT DE SANT JOAN DE LA CREU

L' Enamorat de Jesús
está en son llit d' agonía,
ab les cinch llagues ferit
d' Aquell que en la Creu espira.

Com ha viscut en la Creu
morir li dona alegría;
ja 'n demana 'ls sonadors,
los millors que hi ha á la vila,
que se 'n posan á sonar
una dolça melodia.

Mentres estavan sonant
l' Extàtic al cel se gira,
hont responen á aquell chor
millor música sentia;
sent la veu del Estimat
mes be que la Sulamita:

—Ja es passat l' hivern plujós,
lo temps de les flors arriba;
vina, serás coronat,
dels cims del Carmelo, vina;
ta veu de tórtora he ohit
y á aconortarte venia.

—La tortoreta, sens Vos
troba la terra anyorivola:
vinga l' Amat al seu hort
que per Ell tragué florida.

—Ja so vingut al hort meu,
ja tinch la flor que 'n volia.

—Mon estimat es per mi
com un fascicle de mirra:
Ell es ab mi y jo so ab Ell,
qui pascitur inter lilia.—

Al punt de la mitja nit
la campana als frares crida:

—¿Que tocan? diu al prior.

—Lo primer toch de matines.

—Al cel les vaig á cantar
prop de Jesús y María.—

Y enamorat papalló
de la *Flama d' amor viva*,
tant y tant la voltejá
que en son foch se consumia.

JACINTO VERDAGUER, PBRE.

Diada del Sant. 1891.

MOVIMENT REGIONALISTA

L' escriptor Sr. Roca y Roca dedica un magnífich tros de la Crónica que publicá diumenge en *La Vanguardia* al Museu Arqueològich Diocessá de Vich y á la visita que hi feren los socis del Centre excursionista de Catalunya. Lo Sr. Roca y Roca dedica sentits elogis al Excm. Dr. Morgades, fundador y sostenedor del dit Museu, y aboga perque s' obren cátedras d' arqueologia cristiana en los Seminaris Conciliars.

Hi ha á Valls un centre d' ensenyansa dit *Colegio Vallense*, quins intel·ligents directors procuran inclinar á sos alumnos á expansions tan sanas com profitosas á l' esperit, y principalment á las excursions científicas y artísticas. Días endarrera 's dirigiren una cinquantena d' alumnos del col·legi citat, ab llurs directors al devant, al Monestir de Santas Creus, per recórrer y admirar aquella joia catalana. Allá celebraren una hermosa festa, y 'l distingit director espiritual del col·legi, lo Dr. Mossen Antoni Llor, pujá á la trona dirigint als alumnos eloqüents y patrióticas frases, fent un entusiasta elogi de las societats catalanistas d' excursions.

Acaba de publicarse á Bilbao lo primer volúm d' una obra interessantíssima pels aficionats al estudi del regionalisme espanyol. Se titula *El gobierno y régimen foral del Señorío de Vizcaya, desde el reinado de Felipe II hasta la mayor edad de Isabel II*. Son autor, don Fidel de Sagarmínaga es prou conegut dels regionalistas catalans, per estalviarnos de ponderarne 'ls mérits. Quan ab motiu de formar part del Consistori de Mantenedors dels Jochs Florals d' ara tres anys, tinguérem l' honor de rébre sa visita y d' ohir los discursos y conferencias que pronunciá á Barcelona, tots admirárem las altas condicions d' intel·ligencia del ilustre capítol del regionalisme vizcaí. La obra donchs, tant per la materia com per la competencia de son autor, es un notable acontexement en lo moviment regionalista d' Espanya.

L' honorable regionalista de las Provincias Vascongadas, Mossen Resurreció María de Azcue, Pbre., ha publicat á Bilbao una *Gramática Eúskara*, impresa á duas columnas; en la primera hi ha l' original eúskar y en la segona sa traducció al castellá.

Editada en la estampa de Massó y Casas, y com á volúm de la Biblioteca de *L' Avenç*, s' ha publicat la novela catalana-rossellonesa, «Montalva», deguda á la ploma de D. Carles Bosch de la Trinxeria. Lo nom del autor diu ja que es una obra plena de color y de llum, que 's llegeix ab gust é interés. Tot seguit que tinguém

ocasió n' insertarém un bocí escullit en las planas de nostre setmanari.

En lo nombre del Butlletí eclesiástich de la Diócesis de Vich, hem vist ab goig insertada una hermosa alocució redactada en catalá y firmada per l' excelentíssim Sr. Bisbe Morgades, excitant la caritat de sos diocessans, per contribuir al sosteniment dels Sants Llochs, massa oblidats pels pobles cristians.

CERTÁMEN DEL CENTRE DE LECTURA.—*Convocatoria:* Lo «Centre de Lectura» de Reus, desitjant contribuir als festeigs que 's celebrarán ab motiu de la inauguració del Monument destinat á perpetuar la memoria del per tants conceptes inoblidable patrici é ilustre reusenç l' Excm. senyor D. Joan Prim y Prats, ha acordat celebrar un certámen científich y literari que á la vegada que ajude á donar major brillantor á ditas festes, sia altre monument que eternise las glorias d' aquell invicte capdill, á quin efecte convida als escriptors y poetas.

Los premis que s' adjudicarán son los següents:

«Una flor natural», oferta per lo Centre de Lectura, «á una poesia que 's base directa ó indirectament en l' amor». Lo poeta premiat deurá elegir á la dama que será proclamada *Reina de la festa*, la qual entregará als restants autors los premis que hajan alcançat.

Un premi del Excm. Ajuntament d' aquesta ciutat, consistent en 500 pessetas, á «un estudi históric-crítich sobre 'l general Prim considerat com militar ó com home d' Estat».

Un premi de la Comissió executiva del Monument á Prim, consistent en 300 pessetas, á un treball que ressenye «las causas que motivaren la intervenció d' Espanya en Méxich en 1864 y 'ls motius que induhiren al general Prim á retirar-se ab las tropas á sas ordes.

Un premi de la Diputació Provincial de Tarragona, consistent en «un exemplar luxosament enquadernat de la Historia de Catalunya» per don Antoni de Bofarull, á «una biografia en prosa del general Prim».

Un premi del Excm. senyor Comte de Rius, consistent en «un objecte d' art», á «una poesia dedicada á la mort del primer Comte de Reus don Joan Prim».

Un premi del Excm. senyor don Joseph Bosch y Carbonell, Senador del Regne, consistent en «una escrivania de plata», á «una colecció de pensaments en prosa ó vers» qual número no baxe de trenta ni excedesca de cent.

Un premi de don Jeroni Marín, Diputat á Corts, consistent en «un objecte d' art», á un quadro de costums en vers».

Un premi de don Salvador Viada, Diputat á Corts, consistent en «un Diccioniari d' Economia política» (3.ª edició), á «un estudi jurídic ó económic».

Un premi de don Joan Vilella, Diputat á Corts, consistent en 400 pessetas, á «una novela de petites dimensions».

Un premi del M. I. senyor don Ramón de Mazón, Gobernador civil d' aquesta provincia, consistent en «un objecte d' art», á «una poesia» qual assumpto 's dexa al arbitri del autor.

Un premi del M. I. senyor don Vicens Vieites, Pre-

sident de la Audiencia de lo criminal de Reus, consistent en «una escrivania de plata», á «una poesia qual assumpto 's base directa ó indirectament en lo treball.

Un premi del Excm. Ajuntament de Tarragona, consistent en un «objecte d' art», á «una poesia sobre algun fet ó personatge de Catalunya».

Un premi del Excm. senyor Marqués de Marianao, consistent en 200 pessetas, á «un estudi de crítica literaria ó artística».

Un premi del Banch de Reus, consistent en 500 pessetas, á «un poema, ja históric, ja social, ja llegendari, ja de pura imaginació y sentiment» que no excedesca de mil versos.

Un premi de la societat Lo Circol, consistent en un «objecte d' art», á «una colecció de faulas» qual número no baxe de sis, ni excedesca de dotze.

Un premi de la societat L' Olimpo, consistent en 250 pessetas, á «una colecció de quèntos populars.»

Un premi de la societat L' Alba, consistent en una «agulla d' or», per corbata, á «una poesia humorística.»

Un premi del Centre de Lectura, consistent en 250 pessetas, á «un estudi filosòfic.»

Un premi del Centre de Lectura, consistent en 250 pessetas, á «un estudi de crítica-histórica.»

No hi haurá accésit á cap premi.

Tant per las obras en prosa com per las en vers son admesos indistintament l' idioma catalá y 'l castellá.

Totas las composicions que 's presenten deurán ser inéditas.

Per judicar y premiar las obras, lo Jurat apreciará tant lo mérit relatiu com l' absolut.

Si algun premi resultés desert, lo Jurat queda autorisat per adjudicarlo á altra composició de distint género, si aquesta resultés suficientment meritoria. Aquesta autorisació s' enten per los premis qual designació de tema s' ha dextat á la lliure elecció del Jurat.

Cada composició encabessada ab un lema y acompanyat d' un plech tancat, dins del qual s' indicarán lo nom del autor y senyas de son domicili, deurá ser remesa al secretari del Jurat en l' Institut de segona ensenyansa de Reus. Sobre 'l plech tancat l' autor escriurá 'l mateix lema de la obra.

Lo plasso durant lo qual s' admeterán composicions, comensa 'l dia de la publicació d' aquesta convocatoria y acabarà 'l dia 31 del próxim Janer.

Los títols y lemas de las obras premiadas s' anunciarán oportunament per medi de la premsa.

Si altrás societats ó particulars oferissen nous premis, se publicarà una adició á aquest programa.

Reus 20 de Novembre de 1894.

Lo Jurat.—Víctor Balaguer, President.—Eugeni Mata y Miaróns, Vice-president.—Antoni Soler y Clarianá, Ricart Guasch y Pijoan, Joseph Martí y Folguera, Joaquím Borrás de March, Sebastiá Torroja Tarrats y Enrich Bages y Codinach, Vocals.—Agustí Nofrarias y Arenyas, Secretari.

EN LO FOMENT CATALANISTA

Lo passat diumenge, tingué lloch en aquesta patriótica associació, la sessió inaugural del present curs.

Lo saló de sessions estava artísticament engalanat, ab escuts

de las principals ciutats catalanas, banderes y atributs, tarjas ab los noms dels més il·lustres y dignes fills de Catalunya. Al fons sota dossier y en lo lloch presidencial un busto del prós En Pau Claris.

La concurrencia ensemps que numerosa, distingida, figurant-hi bon nombre de bellas y simpáticas damas; y representacions de associacions catalanistas, polítiques y obreras, y de la premsa, de fora y de dintre ciutat, en especial de la catalanista.

Oberta la sessió pel vice-president don Narcís Fuster y Domingo, aqueix manifestà que motius de salut privavan, al digne president de la associació assistir al acte que s' estava realisant, excusantlo en son nom per aqueix motiu.

Per rendir un homenatge y un tribut, al que en vida fou En Joseph Narcís Roca, un dels més decidits protectors y fundador del «Foment» se donà lectura de la memorable carta, que dirigí al poble català reunit en lo teatre de Novetats lo dia 25 de Juliol de 1886, per protestar del modus vivendi, concertat per lo Govern de Madrid d' aquella época ab Inglaterra; fentse lo «Foment» se vas en aquell moment, las declaracions que ella enclou.

Eix preciós treball, en todas las ocasions d' oportunitat, fou rebut per la concurrencia ab verdaderas mostrars d' aprobació, essent aplaudit ab verdader entusiasme al finalisar sa lectura.

Lo secretari don Domingo Corominas, donà lectura de la memoria reglamentaria, fenthi en ella algunas consideracions de com y ab quin objecte s' havia fundat lo «Foment Catalanista». La única idea que 'ns guià á tots los fundadors, fou portar á la lluyta, per la reivindicació de Catalunya, un dels elements que més retret estava, del element popular. Axó ho havém lograt, á pesar de tots los entrebanchs, que en nostre camí s' oposavan, y es d' esperar que d' avuy en endevant nostra associació, comense, passat lo temps que podriam dir, de sa formació, á mostrarse arreu, com un nou factor per la causa Catalanista, treballant ab verdader entusiasme y voluntat.

Acte seguit, s' executaren per las senyoretas de Lom, Orsolich, Nobas y Casals, varias composicions musicals; lo senyor Casals cantà la ária de «Dinorah» y una romansa en català, y altres varis senyors llegiren poesias catalanas, originals algunas d' ellas de sócis del «Foment».

Donà fi á tan patriòtica festa, 'l discurs del vice-president don Narcís Fuster y Domingo, en lo que feu una valenta y entusiasta apologia dels ideals catalanistas; combatent enérgicament als sistemes unitaristas y centralisadors, causa de nostras desgracias actuals.

Comensá dihent que, temps enrera, Catalunya havia perdut l' esma de lo qu' era y de 'l que havia estat; per sa sort trobá qui arrancá eix tupit vel que cobria 'ls temps passats, y ab la historia á la mà li mostrá 'l qu' havia estat, y lo que allavors era. Desde eix moment, hem seguit los catalans que com á tals volém viure, las petjadas de nostres mestres y preceptors, y ab lo sagrat llibre de la historia, aném recorrent nostre camí, fem nostra via, per reivindicar la autonomia regional, la llibertat de Catalunya.

Se felicitá, de que l' element de que 's forma 'l «Foment Catalanista» sia la classe obrera. L' obrer, eix ser al que la naturalesa, no ha revestit de grandor, pero que es un dels més valiosos é indispensables factors en la vida dels pobles. M' en felicito doblement, digué; perque en primer lloch, ha sapigut conixer allà ahont arriban las promesas dels partits polítichs madrilenys; després perque precisament, al allistarse en las filas del catalanisme, ha vist que per recuperar son propi y particular ben estar, se tenen de posar en práctica las lleys, los drets, las prerrogativas, dels temps en que 'ls verdaders representants de la classe popular, los obrers matexos, vestian la honrosa gramalla, y tenían lloch en mitx del bras real y eclesiástich, en lo Consell de Cent.

Digué que al volguer los catalanistas ressucitar las institucions dels temps passats volém ferho, arreglantlas y reformantlas baix lo punt de vista de las necessitats de la vida moderna, no com molts creuen que té axó sols per objecte regular, anar enrera.

Combaté enérgicament als partits polítichs madrilenys, per havernos imposit lo més irritant y despòtich dels absolutismes, lleys grolleras que 'ns repugnan, com las quintas, la prohibició de fer us de la llengua catalana en las escolas y en los tribunals; y arruinat á nostra industria y comers.

Acabá donant las gracias á tots los concurrents y encoratjant á

sos companys d' associació, á treballar sens descans, fins á obtenir, la reivindicació de la pàtria catalana.

Forts picaments de mans coronaren igual que á tots los altres, lo treball del senyor Fuster, rehent de sos amichs y companys francas y corals felicitacions, á las que hi anyadim la nostra.—C.

REVISTA DRAMÁTICA

Teatro Catalá (Romea), «Viva 'l divorci!!»

Decididament lo *vaudeville* va prenent carta de naturalesa en nostre Teatro. No passém temporada sense que se 'n estrenin un parell al menys y á fé que ho sentím; puix enteném que la missió del autor dramàtic es molt mes elevada que la d' engiponar unas farsas interminables sense mes objecte que 'l de fer riurer.

Abans las farsas no omplían mes que un acte y se servían com un plat lleminer, lleuger, per desembafar, acabada la comedia ó drama, pero avuy ja se servexen com á plat fort y lo pitjor es que lo paladar del públich s' hi va acostumant. Abans ditas farsas ó saynetes, en lo Teatro Catalá especialment, tenían caràcter català y eran originals, avuy ni aquets mérits tenen.

La comedia en quatre actes «Viva 'l divorci!!» escrita en prosa per D. Joseph M.ª Pous, tampoch los té. Son argument es completament francès; los medis de que 's val pera conduir l' acció y varias escenas y situacions recordan obras extrangeras y castellanas y lo llenguatge, vulgar en general, es á voltas tan lliure com lo que 's parla en la escena del *Palais Royal*.

Unicament dintre lo convencionalisme del assumptos y son desenrotllo merexen apreciarse lo moviment y animació escénica, portada ab conexement dels efectes teatrals y la pintura de un parell de tipus realment ensopegada. Axó y alguna frase justa y uns quants acudits decents feren que 'l públich rigués de gust á estonas, aplaudís y demanés á l' autor.

Ab lo dit, podém resumir dihent que la obra del Sr. Pous, dat lo género á que perteneix, es de aquellas que no entra fret ni calent. Si no interessa, entreté; si te grans defectes de forma, te un segon acte mogut, ab rahó, com pochs se 'n veuhen, y varias escenas del quart verossímils; si te personatges impossibles y apayasats, n' hi te de carn y ossos y fins algun apuntat ab delicadesa; y si 'l públich s' impacienta devant las situacions atrevidas, passa moments agradables devant las que resultan altament cómicas.

La representació, no obstant del tráfech escénich que hi ha, fou bona. Tothom sabia 'l paper y 's conexia que no s' havían plangut los assaigs. Un aplauso, donchs, als actors y actrius: pero un de mes fluix al Sr. Pinós per haver exagerat lo tipo que representava y un de mes fort als Srs. Iscle Soler y Capdevila, que, ab tota naturalitat, donaren als seus molt relleu y mes intenció.

Teatro Calvo-Vico, *Ferma despoli forçada*

Las investigacions históricas han demostrat bastant clarament que 'l dret senyorial batejat ab aquestos mots si es que ha existit, no s' havia usat may á Ca-

talunya y axó no obstant ha servit de fonament á don Joseph Amat per escriure lo seu drama.

A ser veritat dit mal us, l'argument, en sa forma dramática, fora acceptable, puix se desenrotlla en los tres actes ab bastanta verosimilitut. Figura que á darrerías del segle xiv duas familias, pagesos y remensas, concertan esposallas entre sos fills y demanan y obtenen consentiment del senyor per efectuarlas en la capella del castell. Lo comte al véurer la núvia se 'n enamora brutalment y espera ab ánsia lo moment de la boda: aquella presúm sos desitjos y horroritzada de que los brassos de aquell home pugan encadenarla, fuig á un convent; lloch sagrat que l'ampari. Acte primer.

En lo castell tot está á punt per la cerimonia. Lo comte no abdica 'l dret y rebutja tot consell y reflexió. La comitiva nupcial no ve may, s'impacienta y envia á cercarla. Arriban los pares y 'l nuvi completament transtornats: ahont es la núvia? S'ha perdut. Interroga, amenassa: tem que l'enganyan y ja forja son plan de cástichs y escarments, quan arriba un dels missatgers que s'han enviat buscant la noya, assegurant que 's troba al convent. Anemhi. Es lloch sagrat? Res hi val. L'altar está á punt; si no de grat hi vindrá per forsa. Acte segon.

La comunitat está alarmada: coneix las intencions del comte, pero te esperansa de que unas portas sagradas lo detindrán. La mare abadesa confia á las monjas la guarda de la donzella y 's disposa á defensarla fins ab la vida si li cal.

Ella rebrá 'l comte si 's propassa entrant al convent. Aviat arriba: truca y reclama la núvia. Se li respon que ha entrat allí ab la idea de consagrar-se al servey de Deu. Insisteix altre cop; se li nega també. Las portas s'esbotzan. La gent entra furiosa, armas enlayre. ¡Profanació! La abadesa 'ls parla á la conciencia y logra contenirlos en nom de Deu. Los pares y 'l promés quedan espalmats. Lo comte cegat per lo desitx atia novament las massas á buscar la noya y a calar foch si es precis. Ja van á ferho quan aquesta s'entrega, oferintse per víctima. En tot axó 'l nuvi que ha comprés que l'acte de profanació del comte no te mes rahó que la de satisfer sos apetits carnals, s'arma d'una daga y la gelosia l'abalansa sobre ell, quan aquest cambia de posa per abrassar la núvia, ferint á aquesta mortalment. Lo senyor sent llavoras la ràbia del llop quan s'esmuny la ovella de sas máns y 's venja manant qu'enforquin l'assessí.

La turba surt y mentres las monjas quedan plorant á las víctimas y encomanan llurs ánimas á Deu, á fora se senten crits de ¡visca 'l dret senyorial! ¡visca la justicia del senyor! Cau lo teló.

Tal es la acció del drama que com se veu es relliscosa y 's presta al efectisme; pero 'l senyor Amat l'ha conduit ab molt seny y sobrietat y l'ha vestit ab tota senzillés. Fora las escenas del tercer acte que son de efecte porque la situació las porta, las demás son totas d'un naturalisme net y pelat sense cap relleu, distingintse no mes per lo ajustada á la veritat la del segon acte en que lo Comte interroga als pares y nuvi sobre la desaparició de la noya.

Lo diálech es mogut. Cap parlament. Sovint hi falta forsa é hi sobran alguns tochs sentimentals. Lo llen-

guatge es corrent y clar: no s'eleva may, pero tampoch cau en lo vulgar y ordinari. Es á dir l'autor dintre del motllo d'un assumpto convencional hi ha vuydat tots los materials realitats de bona mena que ha pogut.

Axó aplaudím especialment en lo Sr. Amat, ja que lo mateix argument en molts altres mans hauria produhit un dramón de mal gust, ó una obra no mes representable en lo *Teatro lliure* de París.

Los actors tenían voluntat á la obra, fent quant permetéren sas facultats; divent fer menció á part de la senyora Juani que digué lo seu paper de mare superiora ab gran enteresa y sobrietat.

Autor y actors foren aplaudits y cridats á las taulas.

J. C. y R.

NOTAS BIBLIOGRÁFICAS

Elementos de Lengua Hebrea, por D. Tomás Sucona y Vallés, pbro., canónigo, profesor de dicha asignatura en el Seminario de Tarragona.

Fruyt d'un llarch estudi de la llengua Santa y un present pera la joventut estudiosa, es aquest nou llibre del Dr. Sucona, tan benemérit de la ensenyansa eclesiástica pels seus Tractats de filosofia. Realment hi feya falta en nostra pátria, un tractat breu y compendiós pera iniciarse en lo estudi del Hebreu y saberne lo necessari per entendre un poch mes, ó ab mes vivesa, la paraula dels Llibres sagrats. En cada una de las 34 lliçons dels *Elementos de Lengua Hebrea* se compleix rigurosament lo precepte de passar de lo fácil á lo difícil, y una vegada s'está ben segur dels principis fundamentals de la Analogia per entendre la formació y condicions especials de la paraula en hebreu, se troba ja mes planer lo camí per entrar en las dificultats de la Lexicografia y Sintaxis.

A pesar de haverse cenyit á un plan que no li permetia digressions ni amplificacions, lo autor destina algún capítol á mostrar los diversos periodos per que ha passat la Llengua hebrea tan parlada com escrita fins á nostres días, senyalant, encara que breument, la part que en lo desenrotllo dels estudis hebreístas hi han pres los espanyols, ja desde 'l sigle x.

Y te un altre ventatja pels estudiants lo llibre del canonge tarragoní, y es que á pesar de estar imprés á Leipzig, ab l'esmero que tenen acreditat aquellas casas editorials, se ven al preu de pessetas 3'50, que es una baratura fabulosa en estos temps en que 'ls catedráticos de Institut tenen la poca vergonya de fer pagar 6 rals per un miserable programa de qualsevol assignatura.

Fem vots per que los *Elementos de Lengua Hebrea* del canonge Sucona, sia un estimul pera fer reviuire en nostres Seminaris lo estudi del Hebreu.

Hem rebut de Perpinyá una *Noticia* biográfica del coronel d'enginyers D. Antoni Puiggari. En ell, á mes de un estudi del August Brutails qui conexia be 'ls mérits del insigne rossellonés, se transcriuen los articles y solts que la premsa de cá y d'allá dels Pirineus dedicá á la memoria del cristiá cavaller y del sabi an-

tiquari, quals escrits, á pesar de la prohibició expressa del difunt, deurían passar en lo possible al domini del públich. Nostra historia y la filología catalana hi estarían d' enhorabona, per lo que nosaltres tením entés.

De tots modos, la *Notice* es un merescut homenatge á la memoria del estimat militar francès que era catalá de cor, de pensa y de parla.

Bernardita de Lourdes se titula un opúscol que 'ns ha tramés lo M. I. Vicari General de Girona, D. Ramon Font. Es una narració animada de la vida, curta pero bastant atzarosa, de la noya bearnesa que fou tan afavorida de la Verge Santíssima en la série de aparicions de la Gruta célebre de Lourdes.

Se recomana 'l llibre per sa piadosa unció y la correcció d' estil, á vegadas potser un poch massa enmidonat.

Lo llibre está elegantment imprés en la casa Carre-ras, de Girona.—J. C.

CORREU NACIONAL

LO TRIOMF DE «MAR Y CEL»

Be podém una vegada al menys comensar aquesta crónica parlant d' un assumpto falaguer pels catalans, que d' ocasions com aqueixa no 'n passen gayres y es just, per lo tant, aprofitar la que ara 'ns passa. Los periódichs de Madrid han esbombat per tota Espanya, posantlo als núvols, lo nom de nostre benvolgut amich en Guimerá. Sa hermosíssima tragedia *Mar y Cel*, representada en lo *Teatro Español* de la cort, ha triomfat en tota la línea; los mes recelosos, los mes mal previnguts, s' han hagut de rendir á la evidència, y en lo seu pasme, no han sabut evitar que sas mans aplaudissen ab lo fervor mes entussiasta. Aquest, en resúm, es lo fet. ¡Y no n' inspira pocas de consideracions!

Y aquestas consideracions son las que 'ns han determinat á parlar del succés en una crónica de política nacional. L' éxit de *Mar y Cel* á Madrid representa un inestimable triomf pel catalanisme. D' avuy en endavant los castellans no 's podrán wírar per demunt de la espatlla, com fins ara ho havían fet la literatura catalana. Fins avuy havia sigut inútil que homens del valer y criteri d' en Menendez Pelayo, y d' en Revilla, y d' en Pereda y de tants y tants altres los hi diguessen que en la literatura catalana hi havia poetas com mossen Cinto que en poesia épica superava á tot lo que los castellans havían produhit y en poesia lírica era digne rival de Sant Joan de la Creu y de Fra Lluís de León; que en poesia dramática teníam poetas d' exhuberant fantasía com en Frederich Soler, y de forsa shakespeareana com en Angel Guimerá; que aquí, com excelents poetas lírichs, hi abundavan los prosistas de gran talla, (per cert de tanta empenta com en Narcís Oller, y en Joseph Pin, y en Bosch de la Trinxeria, y en Martí Genís y l' Emili Vilanova, probablement superior aquest últim á ne 'l seu *Figaro*); tot axó de res servia; era menester que la veritat los hi entrés pels ulls, y

axó á la fi ha succehit, alcansant aquest gran honor y fent aquest servey eminent al catalanisme nostre estimadíssim amich en Angel Guimerá.

Be ha pogut, donchs, lo crítich literari d' un diari de Madrid tirar á la cara dels castellans la següent punxanta invectiva: «Res, que 'ls catalans nos dirán que hem descobert lo Mediterrá, perque per ells en Guimerá era poeta excelentíssim desde 1875... etc.» Efectivament en axó succeheix una cosa semblanta á la que passá ab Barcelona quan la Exposició Universal. Los castellans que hi vinguéren no sabían amagar la seva sorpresa. ¿Quí 'ls hi havia de dir que á Espanya hi havia una ciutat com aquella que acabavan de descobrir? Res... lo del Mediterrá; en tot y per tot la matexa ignorancia.

Si tinguessau, donchs, ulls per véure y cap per raciocinar, haurían de ferse cárrech de que un sistema polítich que te per entussiastas defensors homens de tant valer y de seny tan clar, no ha de ser una cosa tan desbaratada que no merexi que s' hi fixi la atenció y se la estudihi fundament. Mes, n' estém segurs; lo regionalisme, als castellans també 'ls hi haurá d' entrar pels ulls. Perque es lo bo que després de tants anys de parlarne y després de anatematizarlo ells *ex cathedra*, no saben encara, ni molt per sobre, lo que la paraula regionalisme significa. N' es una proba lo que han fet comentant lo triomf d' en Guimerá: *Mar y Cel*, han dit, es una manifestació d' art nacional; nacional, si senyors, pero no castellá. Perque los regionalistas de provincias no castellanas, ni ho discutím que siám espanyols; mes lo que neguém ab tota energia es que siám castellans y fem tots los esforços imaginables per oposarnos á la pretensió irritant dels que, de grat ó per forsa, 'ns hi volen convertir.

Aquest desconexement de la essencia íntima de las cosas, que no 's compren en gent que vol passar per ben enterada y pensadora, sorpren tant mes quan se veu que 'l tenen personas que han viscut molt temps entre nosaltres y que podían, per lo tant, saber á fondo lo que pretén lo catalanisme. Axís hem vist ab estranyesa que 'l crítich d' un important diari de Madrid, en qui concorren aquellas circumstancias, haja suposat que la rahó de ser del catalanisme, no consisteix en altra cosa sinó en lo fet de que sian desatesos los literats catalans, y afirmi que, ab tal de que á dits literats se 'ls concedís la consideració deguda y se 'ls donés un *baño de Madrid*, lo regionalisme catalá se 'n aniria á passeig. Axó es tan pueril ó candorós que ni cal impugnarho. Mes que ho sábiga aquell senyor crítich: los catalans, efectivament, exigim consideració y respecte, y no sols á nostra literatura y á nostras arts, sino á nostra particular historia y tradicions, á nostras costums, á nostras lleys, á nostres cabals, á nostras aspiracions; es dir, á tot lo que contribuheix á constituirnos en varietat ben determinada dintre de la especie ibérica. Lo catalanisme no es propiament una forma d' expressar agravis, sino una manifestació del instint de conservació. Y 'l dia en que se 'ns concedixin la consideració y respecte de que hem parlat, y tinguém assegurada la existencia de nostre particular modo d' ésser, si algú ha de ser acusat de falta d' espanyolisme no serém segurament los catalans. Com

tampoch ho hem sigut ab justícia fins avuy. Celebrém, donchs, per ara, lo triomf de la catalana literatura, ben confiats de que mes tart ó mes d' hora anirán sortint victoriosos é imponentse tots los nostres ideals.

A la hora present tenim ministeri nou. La situació d' algun temps ensá flaquejava, y ha sigut precis apuntalarla. La barra indispensable la han trobada en lo pollo d' Antequera, que com ja se sab no 's vincla per ningú. ¿Han conegut en res nostres llegidors que hajám cambiat de ministeri? Fossen empleats! Llavoras sí que seria molt probable que una credencial ó una cessantia los hagués avisat del cambi de situació. ¿Significa cambi de política lo cambi de ministeri? ¡Y que ha de significar! Aquí no mes s' en coneix d' una mena y la practican tots los governs, ja s' anomenin lliberals, ja conservadors. Es la política d' anar tirant, la de posarse coxins al ronyons y la de dexar que los conflictes que 's presentin los resolgui 'l temps. La formació d' aquest nou ministeri ve á serne lo procés de tal política. En primer lloch la abressada d' en Cánovas y d' en Romero, al haver sigut possible, significa la abdicació mes trista per part del partit conservador. En efecte ¿cóm sense abdicar de res poden estarse quiets al costat d' en Romero los conservadors que tan durament y ab tant despreci l' increparen? quan se separá del partit? Y son homens sérios y formals? Aquesta conjunció si no fos trágicament cómica seria monstruosa. Abdicació es acceptarla y ensemps humiliació. únich premi que reservan á sos adeptes de bona fé, si es que 'n tenen, los estadistas espanyols al ús.

Quan se parlá de crísis, se considerá segur lo reingrés del general Beranger en lo ministeri. Era lo cástich que se li disposava per haver faltat obertament á las lleys del pays. Y l' escándol, segons sembla, s' hauria portat á efecte á no havershi oposat resoltament una influéncia insuperable. Mes haja resultat lo que 's vulla, solzament lo haverhi hagut aquell intent pressuposa en los que 'l cobejaren la mes absoluta falta de respecte al pays. Per axó aném tan be. Ja ho hem dit, lo cambi del Ministeri no mes s' haurá conegut en las oficinas públicas. Lo pays ni se n' ha adonat, ni 'l necessitava. Lo que necessita 'de tota necessitat es un cambi radical en lo sistema de governar. Y desgraciadament, ara com ara, son verdas.

Los cambis sobre l' extranger están als núvols; al or no li hem vist la cara, á pesar de tants anuncis; lo de la exportació del ví no s' arregla, sent los remeys que s' indican pitjors que 'l mal... ¡Lo nostre quin pays mes pacient!—X. B.

DIETARI DEL PRINCIPAT

A l' Ampurdá s' ha constituít ab lo nom de «Societat Quahse y C.^a» una societat que te per objecte la cria de bestiar de llana y la explotació d' aquesta. S' assegura que la societat compta ab grans capitals per aquest negoci, y es ja garantía lo nom de Quahse, rich australiá molt conexedor de la materia y 'l formar part de la societat bon nombre de mercaders y menescals de Catalunya. La societat tracta d' arrendar con-

siderables extensions de territori per pasturas. Las llanas s' exportarán per la vía marítima y s' establirán factorias á Tarragona, Sabadell y á Barcelona.

En virtut de las reformas que s' introduhexen en lo ram de Correus, quedan cessants tots los conductors de la correspondencia. Lo servey que avuy presten se traurá á pública subasta y s' adjudicará al que més económicament ho fassa, tenint en compte las condicions de ser menor de quaranta anys, que hage servit en l' exércit y que preste la fiança que se li senyale.

A fi d' auxiliar á las víctimas del ensorrament de duas casas, ocorregut dias endarrera á Berga, se nomenaren en dita ciutat comissions mixtas de sacerdots y seglars, havent recullit una important cantitat.

Coleccionats y anotats per l' Ilm. Sr. Dr. D. Joan Corominas, Canonge de la Seu metropolitana de Tarragona s' han publicat los escrits pastorals del excellentíssim Sr. Arquebisbe, Dr. D. Benet Vilamitjana, d' anyorada memoria.

En la premsa tarragonina llegim que ha sigut obert per la Comissió provincial lo plech tancat que dexá al morir l' ilustre fill que acaba de perdre Tarragona, senyor Hernandez Sanahuja, y que debía entregarse al president de la Diputació provincial, un cop fets los funerals.

En aquest plech, que comensa fent una historia detallada del interessantíssim Museu arqueològich d' aquella capital, lo Sr. Hernandez Sanahuja, llega á la Diputació 800 objectes arqueològichs y 23 lápidas romanas, dibent que ab tot y que ab aquests objectes podia haver adquirit una fortuna per sos fills, son intens amor á Tarragona l' induhia á fer lo donatiu; encarregant á la Diputació que compre 'l valió monetari que com á única herencia, dexa á sas fillas, puix desitja que res de lo que possehi surte de la ciutat ahont nasqué y á la que consagrà tota la activitat de sa inteligencia.

Dilluns de la setmana passada se celebraren en la iglesia de Sant Domingo, de Vich, solemnes funerals en sufragi del ánima del benemerit patrici d' aquella ciutat, D. Joan de Abadal.

En la nombrosa concurrencia de vigatans que acudiren á pregar per l' ánima del plorat cavaller, hi havia las personas mes distingidas de la ciutat y encontorns, y entre ellas Mossen Jacinto Verdager.

Dilluns va celebrarse en la població del Plá de Panadés l' anunciat *meeting* de propietaris y pagesos del Panadés, per tractar de la conveniencia de recórrer al govern per posar remey á la situació afflictiva de la citada comarca, principalment per una concessió ventajosa del conreu del tabaco.

La reunió tingué lloch en la sala del café del Plá, y fou presidida per l' Alcalde d' aquesta població. Hi parlaren bon nombre d' oradors, entre ells, lo diputat á Corts, Sr. Elías de Molins, y 'ls diputats provincials senyors Vidal y Valenciano, Mir, Alvarez y Matoses. Dels oradors, uns combateren lo projecte de conrear

lo tabaco, inclinantse per la adopció de la sembra de grans entre las vinyas; y altres, s' esforcaren en evidenciar los beneficis que aquell conreu produhiria al Panadés. Lo diputat á Corts, Sr. Elías de Molins, digué lo que ja es de consuetut en los diputats que 's proporcionan los districtes de nostra terra: Que ell no prometia res; pero que treballaria sens descans per lograr las aspiracions de tots.

Diuen de l' Ampurdá que la cullita de blat de moro ha sigut enguany extraordinaria, haventhi llochs ahont no hi ha recort d' una cullita tan guapa.

Diu *La Voz del Pirineo*, que fa alguns dias que 's troba en la vila de Puigcerdá, un conegut mercader de la Mancha, que 's dedica á la compra de mulas de las anomenadas *tersonas*, haventne ja adquiridas á centenars, al preu de quatre y cinch unsas cada una.

Tením la satisfacció de manifestar que nostre distingit amic l' honorable escriptor regionalista, don Lluís Cutxet, se troba fora de perill en la grave malaltia que diguérem estava passant.

Segons llegim en *La Voz del Pirineo*, se tracta de la prolongació del ferrocarril económic de Manresa á Berga, foradant lo Coll de Jou, essent la base del negoci la explotació de las concas carboníferas de Guardiola, d' excelenta qualitat y que resultarian, posats los carbons á Barcelona, á la meytat del preu que están los extrangers. Nostre ciutat colega s' extén en atinadas observacions sobre las ventatjas de dit projecte.

En la reunió celebrada dilluns á la tarde pels regidors lletrats del Ajuntament de Barcelona que componen la ponencia en l' assumpte de las reclamacions del Marqués d' Ayerbe, acordaren proposar que s' interpose demanda de restitució *in integrum* contra l' Estat, y que 's conteste al Marqués d' Ayerbe que mentres no estiga resolt lo conflicte ocorregut entre l' Estat y l' Ajuntament, no pot ni deu aquest escoltar cap proposició d' arreglo.

Lo projecte d' agregació á Barcelona dels pobles del plá, que 's tracta de tirar endavant, troba per part dels vehins d' algun dels pobles interessats, forta oposició, sobre tot de Sant Gervasi y de Gracia, quins municipis han emprés contra 'l citat projecte una activa campanya.

A Sant Feliu de Guixols s' ha obert recentment un estudi á càrrech dels Germans de la Doctrina Cristiana, haventse omplert immediatament totas las plassas.

En la subasta verificada en lo Palau de la Diputació per construir un pont sobre 'l Llobregat, en la carretera que va de Martorell á Tarrassa, s' ha adjudicat la obra á la Maquinista Terrestre y Marítima, que extindrà dit pont al costat mateix del històric pont del Diable.

La setmana passada s' estrená en lo Teatre del Ateneo Tarrassense, un drama del jove y entusiasta tarrassench D. March Camps. La obra, que du 'l titol de «La prosa de la vida», fou rebuda molt afectuosament

pels compatrieis de dit escriptor, que veuen en ell una esperança, que esperám no surte defraudada.

Se diu que en la colonia vascongada d' aquesta capital hi ha 'l proposit de gestionar la construcció d' un espayós y elegant joch de pilota, á fi d' introduhir aquest en las costums de nostra terra. Nosaltres, que hem vist y veyém ab dolor com se desnaturalisa nostra vida regional ab la introducció de las pitjors manifestacions del flamenquisme que 'ns envia 'l Ponent, celebrariám que 's realisés aquell projecte, y que posés arrels entre 'ls cataláns, una de las costums mes típicas y saludables de nostres germans del Noit.

Se tracta de organisar á Palma de Mallorca los colegis y gremis que s' hi acaban de perdre. Al efecte s' han demanat á aquesta ciutat noticias dels que hi existexen funcionant ab llurs antichs Estatuts, modificats segons la llegistació vigent.

A Tortosa 's quexan de la devastació que causan en los olivars los sens fi d' estornells que han invadit aquella encontrada.

Hem rebut, impresa per la estampa de Amat y Martinez, la comedia original de A. Mirabent y M. Mes-tres *Contents y enganyats*, estrenada ab bon éxit en lo Teatre de Novetats.

Se dona com segur que la trilogia «Los Pirineus» lletra de D. Victor Balaguer música del Mestre Pedrell será estrenada en lo Teatro Real de Madrid dintre la present temporada.

Los regidors Srs. Carreras y Candi y Schwartz, tenint en compte 'l presupost de 5000 pessetas consignadas al efecte per l' Ajuntament ha proposat la impresió dels dietaris existents en l' arxiu Municipal, que comensan á las darrerías del sigle xiv y acaban en lo segle xvii. En la proposició 's manifesta que poden imprimirse un parell de volums l' any, contenint cada un d' ells quatre ó cinch dietaris. Lo conegut arqueó-lech D. Joseph Puiggarí está encarregat de copiarlos.

LOS CONCERTS VIDIELLA EN LO PALAU DE CIENCIAS

Diumenge passat varem assistir al primer de la série.

Tráctantse d' una festa organizada pel mestre Vidiella, no cal dir si estava concorreguda. Molta gent, y de lo bó.

Com pensém parlarne extensament després dels tres concerts, dexarém per llavors l' analisis de las pessas del programa, á pesar de que 's merecen que se 'n parle més d' una vegada.

Fer justicia á n' en Vidiella així en quatre ratllas, sols es possible dihent que 'es lo pianista millor que tenim per aquí, y ho demostra l' haber executat 22 pessas ell sol y acabar lo concert demanantni encare 'l públich la repetició d' algunas per lo bé que s' hi trobava sentintlo. Axó, no succeeix més que á las celebritats y li ha passat á n' ell perque ho es.

La sala del concert estava brillant, puix en ella s' hi veyan totas las personas inteligents en música, un gran número d' a ficionats y la flor y nata de la bellesa y elegancia de nostra ciutat.

Varem tenir lo gust de veure y sentir lo piano de mitja qu^a que la casa «Erard» ha construït expressament pel mestre Vidiella.

Lo programa del segon concert que donará En Vidiella lo diumenge 29 del corrent, es encare més distingit que 'l del primer: las composicions son de Rameau, Scarlati, Bach, Mozart, Beethoven, Schubert, Mendelssohn, Schumann, Field, Henselt

Liszt, Chopin, Grieg y Rubinstein. La concurrencia d'aquet concert y del tercer es d'esperar que será tan numerosa com la del primer, puix casi todas las localidades son abonadas pels tres concerts.—J. G. P.

CRÓNICA RELIGIOSA

Segueix lo Papa, gracias á Deu, en bon estat de salut, y segueix la prempsa europea debatent lo tema del futur Conclave. Tot açó son disquisicions prematuras; pero son una proba mes de la importancia no sols religiosa sino també política del Papat. Açó es lo que fa ressaltar en un recent article un periódich tan lliberal com *La Nova Prempsa Llibre* de Viena.

Lo Papa ha escrit una interessantíssima carta al Cardenal Arquebisbe de Tolosa y demás Bisbes de la Provincia del Lhengadoch. Hi parla Sa Santetat de la gravetat de la situació á Roma després de lo succehit ab los peregrins francesos. Y diu lo Papa ab accent resolt: «No obstant, sían los que 's vulla los acontegements que 'l temps nos porte, Nos devém recordarnos que es precis que 'l Nostre coratje estiga á la altura de las dificultats.»

A Nápolis s' está celebrant lo octau Congrés Eucarístich, que es lo primer que se celebra en Italia. Las noticias de las sessions indican la importancia y trascendencia de est Congrés, que com los precedents tinguts en diversos reyalmes, donará nou impuls á la devoció del Santíssim Sagrament.

Lo dia de Santa Cecilia, la Societat Romana titulada *Col-legium Cultorum Martyrum* celebrá sa festa annual en la cripta de las Catacumbas de Sant Calixto. Després de la missa cantada á las deu, lo cavaller de Rossi doná una conferencia de arqueología cristiana. A la tarde hi hagué processó per dintre las Catacumbas y benedicció ab lo Santíssim.

Lo dia de Sant Climent la matexa societat celebrá la festa en los soterranis tan interessants per sas pinturas de la Basilica titular.

Es un dato molt significatiu lo de la solemne consagració d'un bisbe católich en la ciutat de Tokio (Japó). Es la primera consagració d'un bisbe feta en la capital del Mikado. No fa pas encara vint anys, en 1872, los descendents dels antichs cristians eran encara perseguits, y á la vora dels camins, á la entrada de las vilas, per tot arreu, se trobava un rótul que deya: *Jaso go hatto*; que vol dir: *La religió de Jesús es prohibida*. Donchs ara en la matexa capital se reunexen tres bisbes, rodejats de gran nombre de sacerdots, per conferir la unció pontifical á un missioner, Monsenyor Berlioz, de la Societat de las Missions Extranjeras. Los cristians hi acudiren en gran nombre, y fins s' hi veyan molts pagans tots admirats y agradats de la imponent cerimonia.

Açó proba que la religió de Jesús ha conquistat ja son dret de ciutadania en lo Japó.

En lo próxim Consistori celebrador lo dia 14 de Deseembre, Sa Santetat creará dos nous Cardenals, mon-

senyor Ruffo-Scilla, majordom de S.S. y monsenyor Sepiaci, del orde de Sant Agustí, Secretari de la Congregació de Bisbes y Regulars.

En diferents punts del Regne d'Espanya, y sobre tot en las ciutats hont hi ha religiosos ó monjas de la Descalcés Carmelitana s' han celebrat ab gran pompa las festas del tercer Centenar de la mort de Sant Joan de la Creu.

A Segovia, hont se venera 'l cos del Doctor místich, s' han celebrat solemníssimas funcions, axí religiosas com cívicas y literarias.

A Roma veyém que en las iglesias de la Scala, Sant Joseph á *Capo le Case* y altres, també s' han celebrat espléndits cultos.

Lo Cardenal Mermillod que 's disposava á sortir de Suissa per anar á Roma, ha tingut una forta recayguda en sa dolencia.

Deu li sia una bona ajuda.

Ha mort lo Cardenal Bernadou, arquebisbe de Sens (França).

Un diari lliberal de Ginèbra conta que en una iglesia dels barris mes populars de aquella ciutat, un Pare Jesuita, R. P. Le Moigne, ha comensat una serie de conferencias sobre la qüestió social. Lo temple, diu *La Tribuna*, está plé cada dia de obrers. Lo conferenciant ha dat facultat á son auditori per ferli tota classe d'objeccions; pero á fi de no faltar al respecte degut al temple, demana que las objeccions y dificultats li sían presentadas per escrit, y ell las anirá contestant durant la tanda de conferencias. Los temas no poden ser mes oportuns. Son tots basats en la Enciclica *Rerum novarum*.

Lo dia 24, conforme s' havia anunciat, se presentá devant del Tribunal Supremo de París, lo Arquebisbe de Aix, Monsenyor Gouthé-Soulard, per respondre á la acusació moguda per la carta escrita al ministre Fallieres. L'acusació fiscal, en que 's tractava de faccions al Prelat, fou victoriosament refutada per lo advocat defensor y pel mateix Arquebisbe. Lo fallo ha sigut condemnar á una multa de 3.000 franchs á un Arquebisbe, pel crim de haver sigut mes patriota que 'ls ministres republicans, vindicant l'honor de la Fransa, ultratjat per las turbas italianas.

Lo Pare Monsabré, en un magnífich discurs pronunciat en el Havre, ha recordat lo següent epissodi de la sua última visita al Sant Pare. Lo frare dominico parlava al Papa del malestar de la França, de las divisions entre católichs, y senyalava 'ls síntomas de decadencia.

«Fill meu, fill meu,—interrompé 'l Papa,—no diguéu pas açó: l'Evangeli te una paraula que assegura la salvació de la França: *Benaventurats los misericordiosos porque ells alcansarán misericordia*.

Lo Ministre de Cultos de Berlin ha dat autorisació á las Sors de la Caritat Cristiana de Dortmund, per obrir una escola superior de noyas, que havia sigut tancada quan la persecució del *Kulturkampf*.